

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตามมาตรการ

กระตุ้นเศรษฐกิจ “ช้อปดีมีคืน 2566”

วนิษา ออมอด^{1*} และ ปาริฉัตร เต็งสุวรรณ²

^{1*}นิสิตหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

Factors Affecting the Decision to use Tax Deduction Rights under the
Economic Stimulus Measure “Shop Dee Mee Khuen 2023”

Wanitcha Aomaod^{1*} and Parichat Tengsuwan²

^{1*} MBE Student, Faculty of Economics at Sriracha, Kasetsart University Sriracha Campus

²Assistant Professor, Faculty of Economics at Sriracha, Kasetsart University Sriracha Campus

	บทคัดย่อ
Article : Research	
Received: 2 April 2024	
Accepted: 2 May 2024	
Published: 28 June 2024	
Citation: Aomaod W., & Tengsuwan P. (2024). Factors Affecting the Decision to use Tax Deduction Rights under the Economic Stimulus Measure “Shop Dee Mee Khuen 2023”. <i>Modern Management Journal</i> , 22(1), 133-150.	การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเพื่อลดหย่อนภาษีตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ช้อปดีมีคืน 2566” โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรไทยผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566 ทั้งที่ใช้และไม่ใช้สิทธิในมาตรการภาษี “ช้อปดีมีคืน” ในปี 2566 โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 420 ชุด นำมาวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเพื่อลดหย่อนภาษีของผู้มีเงินได้ ได้แก่ อายุ รายได้บุคคลต่อเดือน พฤติกรรมการวางแผนภาษี การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการ ความสะดวกที่ได้รับโดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความเพียงพอของจำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิ และความสะดวกในขั้นตอนการยื่นภาษีเพื่อขอรับสิทธิ ในส่วนการให้บริการของเจ้าหน้าที่สรรพากร กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการปรับปรุงโครงการของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสม
	คำสำคัญ : คาลดหย่อน, ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ
	Abstract
	This research aims to study the factors influencing the decision to utilize tax deduction benefits under the "Shop Dee Mee Kuen 2023" economic stimulus measure. A random sample of Thai individuals liable for personal income tax in 2023 was selected, including both those who did and did not utilize the tax deduction benefit in 2023. Data was collected using 420 questionnaires and analyzed using a Logit Model. The findings indicate that the following factors influence the decision for tax deduction

among income earners: age, monthly personal income, tax planning behavior, awareness of the measure, understanding of the measure, and convenience. The convenience factor was further broken down into the adequacy of the number/type of participating stores and the ease of the tax filing process to claim the benefit. Regarding the services provided by the Revenue Department, respondents emphasized the transparency of the officials' procedures. The findings of this research can be utilized by relevant agencies to improve government programs to effectively cater to all sectors.

Keywords: Tax Deduction, Personal Income Tax, Economic Stimulus

* Corresponding author: Master's degree student, Faculty of Economics at Sriracha, Kasetsart University Sriracha Campus

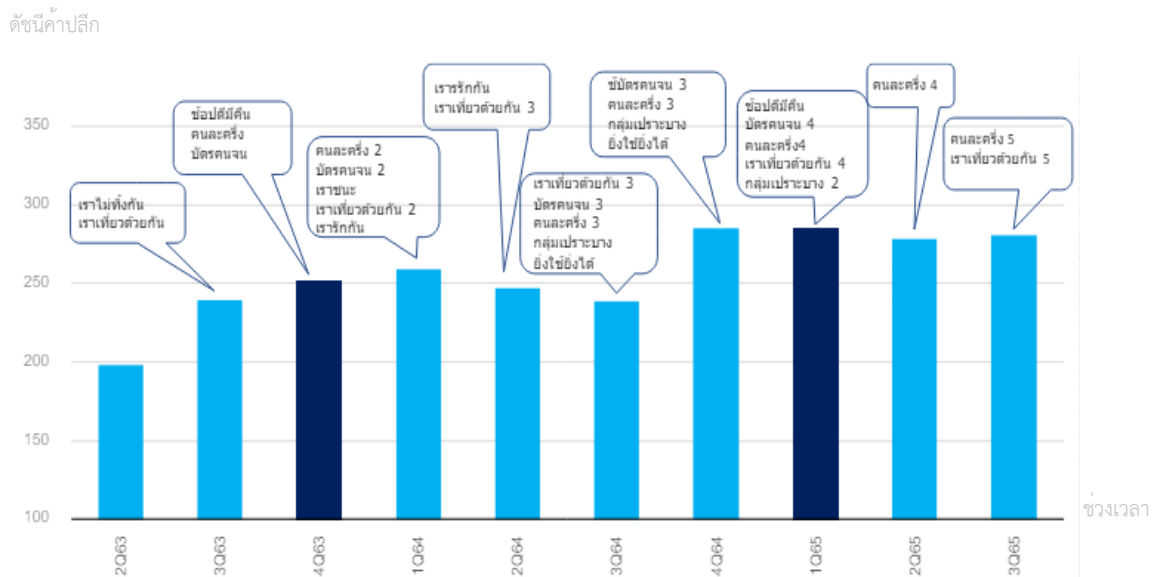
E-mail address: wanitcha.a@ku.th

บทนำ (Introduction)

ในช่วงปี พ.ศ.2563-2566 วิกฤตโควิด 19 สร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกในภาพรวม โดยหลายประเทศทั่วโลกเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 และออกมาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวด ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในหลายภาคส่วน ทั้งการท่องเที่ยว การค้าระหว่างประเทศ และการใช้จ่ายภายในประเทศ (Bank of Thailand, 2020) ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทย ทำให้ความเปราะบางที่มีอยู่แล้วเพิ่มขึ้นไปอีก ซึ่งปัจจัยหลักที่ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจชะลอตัว ได้แก่ อุปสงค์ในตลาดโลกที่อ่อนแอทำให้การค้าในตลาดโลกหดตัว ส่งผลต่อการส่งออก นอกจากนี้การจำกัดการเดินทางเพื่อควบคุมการระบาดของโรค แม้ว่าจะมีส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้สถิติจำนวนการติดเชื้ออยู่ในระดับค่อนข้างคงที่ แต่มาตรการดังกล่าวก็ส่งผลกระทบด้านลบอย่างรุนแรงต่อการบริโภคภาคเอกชน โดยเฉพาะต่อธุรกิจค้าปลีก และบริการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ที่ปรับตัวลงอย่างรุนแรง (World Bank, 2020)

ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการประคับประคองเศรษฐกิจไทย ผ่านการดำเนินมาตรการทางการคลังของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อาทิ ในช่วงปลายปี พ.ศ.2563 รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจรอบใหม่ผ่านการใช้จ่ายของครัวเรือนผ่านมาตรการซื้อดีมีคืน 2563 ซึ่งเป็นมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับค่าซื้อสินค้าหรือบริการ ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 30,000 บาท โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศและเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการร้านค้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (Kiatnakin Phatra Financial Group, 2020) มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปแบบการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าซื้อสินค้าและบริการ ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2563 จะมีเพียงปี 2564 ที่ไม่ได้นำมาตรการดังกล่าวมาใช้ แต่นำมาตรการ “ยิ่งใช้ยิ่งได้” มาใช้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจแทน และกลับมาใช้มาตรการ “ซื้อดีมีคืน” อีกครั้งในปี 2565 และปี 2566 ในส่วนของผลที่เกิดขึ้นจากมาตรการชั้

อุปถัมภ์ในอดีตรัฐบาลที่ผ่านมาช่วงปี 2563-2564 ซึ่งมีการระบาดของโควิด 19 และภาครัฐมีการออกมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ประชาชนในแต่ละกลุ่มเป็นระยะ โดยฝ่ายวิจัยเอเชีย พลัส พบว่าการออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ได้ผ่อนคลายลง เช่น ช่วงไตรมาส 4 ปี 2564 ที่มีคนละครึ่งเฟส 3 และในช่วงไตรมาสแรกของปี 2565 ที่มีอุปถัมภ์ค้ำประกัน ช่วยให้ภาพรวมยอดค้าปลีกเพิ่มขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญดังภาพที่ 1 ทั้งนี้เชื่อว่าเป็นเพราะในช่วงที่การแพร่ระบาดไม่รุนแรง สถานบันที่รวมทั้งห้างร้านได้กลับมาเปิดทำการตามปกติ ผู้คนส่วนใหญ่เริ่มออกไปซื้อสินค้านอกบ้านมากขึ้น ประกอบกับแรงหนุนจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเติบโตของยอดขายปลีกในช่วงดังกล่าว (Asia Plus Securities,2022)

ภาพที่ 1 มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐและดัชนีค้าปลีกของไทย

ที่มา: สายงานวิจัย บล.เอเชีย พลัส (2566)

ในส่วนของการใช้สิทธิมาตรการอุปถัมภ์ค้ำประกันที่ผ่านมา ข้อมูลจากกรมสรรพากรซึ่งสรุปโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า มาตรการอุปถัมภ์ค้ำประกันครั้งแรก (อุปถัมภ์ค้ำประกัน 2563) มีระยะเวลาโครงการ 70 วัน จำนวนผู้ใช้สิทธิ 997,052 คน รวมมูลค่า 23,867 ล้านบาท ส่วนมาตรการอุปถัมภ์ค้ำประกันครั้งที่ 2 (อุปถัมภ์ค้ำประกัน 2565) มีระยะเวลาโครงการ 45 วัน จำนวนผู้ใช้สิทธิ 787,184 คน รวมมูลค่า 15,742 ล้านบาท ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้สิทธิลดลงถึง 209,868 คน สะท้อนให้เห็นว่ามาตรการดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้มีผู้ใช้สิทธิมากขึ้น (Fiscal Policy Office,2023)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษามาตรการดังกล่าว เพื่อให้ทราบว่า บ้างใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตราการ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้มีส่วนร่วมสะท้อนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานผ่านนโยบายของรัฐบาล มาตราการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่ภาครัฐ กำหนดไว้หรือไม่ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการนำข้อมูล มาปรับปรุงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Purpose)

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเพื่อลดหย่อนภาษีตามมาตราการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน” ของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์

แนวความคิดด้านประชากรศาสตร์ เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นตามแรง บังคับจากภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่าคนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่ แตกต่างกันไปด้วย (Benjarongkij, 1999 cited in Kasetsuwan and Wongrathanandha, 2017) ซึ่ง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญประกอบด้วย อายุ เพศ ขนาดครอบครัว สถานภาพ รายได้ อาชีพ และ การศึกษา เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ในการทำการสื่อสาร ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการ วิเคราะห์ผู้รับสารที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมาก คือการจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะทาง ประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics) โดยมีสมมติฐานว่าผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากร ร่วมกัน จะมีทัศนคติและพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน ซึ่งลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เป็นตัวแปรสำคัญในการ วิเคราะห์ผู้รับสารประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ (Satawed in, 2003 cited in Thongma, 2020) จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัยพบว่า แนวคิดด้านประชากรศาสตร์เป็นแนวคิดสำคัญที่ ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนตามมาตราการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน” ได้ เนื่องจากผู้รับสารซึ่งก็คือผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566 ต่างมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความรู้และความเข้าใจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของบุคคลในการจดจำสิ่งที่สั่งสมมา จากการศึกษเล่าเรียน หรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และสามารถนำมาตีความหมาย ขยายความ สรุป ความ เพื่อนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ได้ โดยการวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนึ่งนั้น จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือที่

ใช้ในการวัด ซึ่งมีอยู่หลายชนิดและมีความเหมาะสมที่แตกต่างกันออกไป เช่น การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ โดยการใช้การทดสอบแบบถูกผิด ซึ่งเป็นลักษณะการวัดความรู้ความเข้าใจจากข้อเท็จจริง (Thongma, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kasetsuwan and Wongrathanandha (2017) ที่วัดพฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ซ้อปช่วยชาติ” โดยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ซ้อปช่วยชาติ” มีผลต่อโอกาสในการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อลดหย่อนภาษี จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัยพบว่า แนวคิดด้านความรู้และความเข้าใจสามารถอธิบายพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ซ้อปดีมีคืน” ได้ โดยนำมาสร้างแบบทดสอบ ซึ่งใช้ข้อคำถามให้เลือกตอบแบบถูกผิด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการลดหย่อนภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี

“การวางแผนภาษี” คือ การเตรียมการเพื่อเสียภาษีให้ถูกต้อง ครบถ้วน ในฐานะพลเมืองดีและใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ไปใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้น้อยลง ไม่ต้องเสียภาษีมากจนเกินไป รวมถึงไม่ต้องชำระภาษีเพิ่มหรือเสียเบี้ยปรับโดยใช่เหตุ และยิ่งถ้าเราวางแผนภาษีได้เป็นอย่างดี เงินที่ประหยัดได้นี้ ก็สามารถนำไปต่อยอดให้ออกดอกออกผล สร้างเงินกลับมาให้เราได้อีกต่อหนึ่งด้วย (The Stock Exchange of Thailand, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนภาษีอย่างไรให้ธุรกิจยั่งยืน คือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อการปฏิบัติในอนาคตเกี่ยวกับรายการทางการเงิน โดยมุ่งหมายให้การเสียภาษีอากรและการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรขององค์กรเป็นไปโดยถูกต้องและครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายภาษีอากรกำหนดไว้ และเป็นผลให้จำนวนภาษีอากรที่ต้องเสียนั้น เป็นจำนวนน้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด รวมทั้งใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรสูงสุด โดยไม่อาศัยการทุจริตหลีกเลี่ยงภาษีอากร (Pongpitak, 2018)

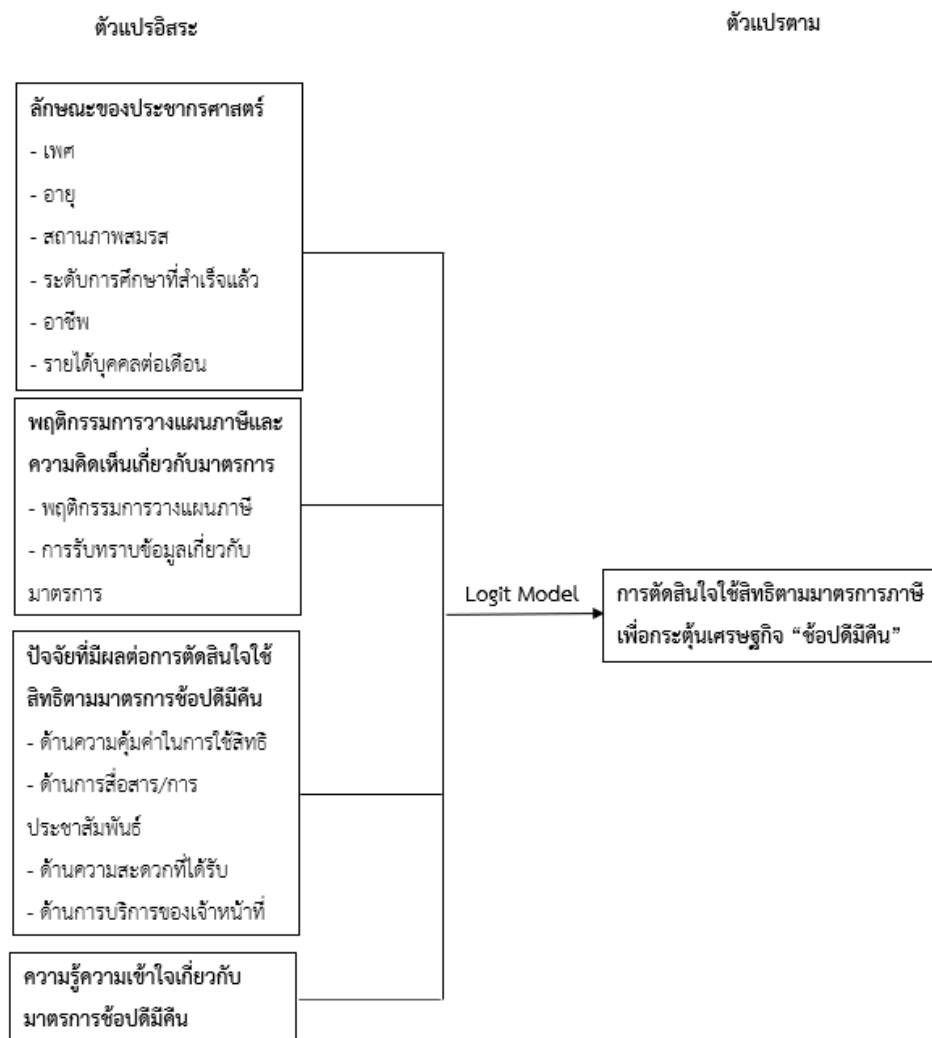
แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (Decision-Making) เป็นการกระทำในการเลือกปฏิบัติตามทางเลือกหนึ่งจากหลายๆทางที่มีอยู่ ด้วยการพิจารณา และประเมินผลที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือกเหล่านั้น ซึ่งทางเลือกก็คือ โอกาสในการที่จะเลือกปฏิบัติตามจากทางเลือกหลายๆทาง ซึ่งจะต้องมีทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางขึ้นไป เพื่อให้ผู้ตัดสินใจสามารถเลือกได้ หากไม่มีทางเลือกการตัดสินใจก็เกิดขึ้นไม่ได้ การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันอาจมีโอกาสนำทางเลือกให้เลือกร้อยอย่างกว้างขวาง หรืออาจมีข้อจำกัดในทางเลือกในการตัดสินใจ ฉะนั้นการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นทางเลือกที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้ตัดสินใจกำหนดไว้ได้ (Ketwong, 1991)

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนภาษีทั้ง 4 ด้าน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยของ Lertsupakul (2020) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านความคุ้มค่า พบว่า มีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิลดหย่อนมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านเงื่อนไขการใช้ และปัจจัยด้านการเข้าถึงมีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิลดหย่อนน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัจจัยความคุ้มค่ามาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในส่วนของตัวเอง ประมวลงานวิจัยของ Puchalak (2022) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐ ประกอบด้วย 1.ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค 2.ด้านการเข้าถึงและการให้บริการ 3.ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ 4.ด้านความโปร่งใสของโครงการ 5.ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัจจัยด้านการเข้าถึงและการให้บริการ และปัจจัยด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในส่วนของตัวเอง ประมวลงานวิจัยของ Longmard et al. (2021) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อนโยบายคนละครึ่ง มี 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ และปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างประชาชนและผู้ออกแบบนโยบาย ซึ่งจากการศึกษาวิจัยในอดีตดังกล่าวผู้วิจัยได้นำปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างประชาชนและผู้ออกแบบนโยบายมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในส่วนของตัวเอง ประมวลงานวิจัยด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566 ในประเทศไทยโดยไม่ได้จำกัดขอบเขตกลุ่มประชากรตามพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566 โดยไม่ได้จำกัดขอบเขตกลุ่มประชากรตามพื้นที่ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรของ (Cochran, 1977) ในการคำนวณขนาดตัวอย่างกำหนดให้มีความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยเท่ากับ 384.16 คน อย่างไรก็ตามการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถามออนไลน์ ทำให้ได้รับผลตอบกลับมากกว่าจำนวนที่คำนวณไว้ ทางผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 420 คน ซึ่งยังคงทำให้ความคลาดเคลื่อนไม่สูงกว่าร้อยละ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาที่สำเร็จแล้ว อาชีพ รายได้บุคคลต่อเดือน และการวางแผนภาษีส่วนบุคคล โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) มีลักษณะของข้อมูลเป็นนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน” จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะของข้อมูลเป็นนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน” ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความคุ้มค่าในการใช้สิทธิ ด้านการสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ ด้านความสะดวกที่ได้รับ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีลักษณะของข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการข้อปดมีคีน ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) มีลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบ 2 ตัวเลือก (Simple-Dichotomy Question) โดยพิจารณาจากคะแนนความถูกต้อง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน” และแนวทางในอนาคต โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อรับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องกับแบบสอบถามด้วยวิธี IOC (Index of Item Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 0.81 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ IOC เรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และ

ดำเนินการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) มีค่าเท่ากับ 0.684-0.896 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.963 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การยอมรับคือควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 1990)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยใช้แบบสอบถามจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2566 โดยไม่ได้จำกัดขอบเขตกลุ่มประชากรตามพื้นที่ จำนวน 420 ชุด แต่เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถาม จึงเหลือข้อมูลที่สามารถนำมาคำนวณค่าสถิติได้เพียง 392 ชุด โดยช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล คือ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ใช้ร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองโลจิต (Logit Model) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรตามจะมีลักษณะเป็นทางเลือกเชิงคุณภาพ (Qualitative Choice) ซึ่งมีความเป็นไปได้อยู่สองทางเลือก คือ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษี หรือจะไม่ได้ตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษี โดยเมื่อตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษี มีค่าเป็น 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” และมีค่าเป็น 0 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจไม่ใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566”

ผลการวิจัย (Research Result)

จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 55.36 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.02 สถานภาพโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 46.43 ระดับการศึกษาที่สำเร็จแล้วส่วนใหญ่อยู่ในระดับ

ปริญญาตรี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 63.27 ด้านการประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.20 และมีรายได้บุคคลต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,001-50,000 บาท จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53.83

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการวางแผนภาษีและการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการภาษี

จากการศึกษาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 392 คน ด้านพฤติกรรมการวางแผนภาษีแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมในการวางแผนภาษี จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 57.65 ซึ่งพบว่ามีกรวางแผนภาษีโดยใช้สิทธิลดหย่อนกลุ่มประกันมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามทราบข้อมูลเกี่ยวกับการออกมาตรการภาษีล่วงหน้า จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 และมีผู้ที่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการออกมาตรการภาษีล่วงหน้า จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566”

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566”

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิ	Mean	S.D.	ความหมาย
ด้านความคุ้มค่าในการใช้สิทธิ	4.03	0.75	มาก
ด้านการสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์	4.03	0.81	มาก
ด้านความสะดวกที่ได้รับ	4.07	0.77	มาก
ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร	4.22	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” พบว่า เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 (S.D.=0.74) รองลงมาคือ ด้านความสะดวกที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.07 (S.D.=0.77) ด้านการสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 (S.D.=0.81) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านความคุ้มค่าในการใช้สิทธิ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 (S.D.=0.75)

ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการข้อปดมีคีน

จากการศึกษาข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการข้อปดมีคีนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 คน เมื่อ

พิจารณาคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการภาษี พบว่าข้อคำถาม กรณีร้านค้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ต้องใช้หลักฐานเป็นใบกำกับภาษีเต็มรูปแบบกระดาษหรือใบกำกับภาษีเต็มรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ยกเว้น สินค้าประเภทหนังสือ, E-Book, ผลิตภัณฑ์ (OTOP) สามารถใช้ใบเสร็จรับเงินได้ใช้หรือไม่ เป็นข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 86.73 ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60 ได้แก่ ข้อคำถาม ผู้ที่จะใช้สิทธิต้องลงทะเบียนก่อน จึงจะมีสิทธิเข้าร่วมโครงการซื้อดีมีคืน 2566 ใช่หรือไม่ จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 56.38 ข้อคำถาม ใบกำกับภาษีมีชื่อผู้ซื้อสินค้าหลายคน สามารถนำรายจ่ายดังกล่าวไปหักลดหย่อนเป็นค่าซื้อสินค้าหรือบริการในประเทศได้ใช่หรือไม่ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 52.81 ข้อคำถาม การซื้อสินค้าหรือบริการจำนวน 40,000 บาท จะได้คืนภาษีเท่ากับ 40,000 บาท ใช่หรือไม่ จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 58.16 และข้อคำถาม ค่าซื้อแพคเกจทัวร์ท่องเที่ยวในประเทศหรือค่าที่พัก สามารถนำไปหักลดหย่อนเป็นค่าซื้อสินค้าหรือบริการในประเทศได้ใช่หรือไม่ เป็นข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 46.98

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ซื้อดีมีคืน 2566” ด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุจากแบบจำลองโลจิต

มีแบบจำลองโลจิต (Logit Model) เป็นดังต่อไปนี้

$$\ln\left(\frac{p}{1-p}\right) = \beta_0 + \beta_1 Age_i + \beta_2 Edu_i + \beta_3 Inc_i + \beta_4 Plan_i + \beta_5 News_i + \beta_6 Score_i + \beta_7 Value1_i + \beta_8 Value2_i + \beta_9 Commu1_i + \beta_{10} Commu2_i + \beta_{11} Conven1_i + \beta_{12} Conven2_i + \beta_{13} Service1_i + \beta_{14} Service2_i + \varepsilon$$

ตารางที่ 2 คำอธิบายตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	ความหมาย	หมายเหตุ
Use	การตัดสินใจเลือกใช้สิทธิตามมาตรการภาษี	1 = ใช้สิทธิตามมาตรการ 0 = ไม่ใช้สิทธิตามมาตรการ
P	Prob (Use=1) ความน่าจะเป็นของการตัดสินใจเลือกใช้สิทธิตามมาตรการภาษี	
Age	อายุ	1 = กรณี มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป 0 = กรณี ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี

Edu	ระดับการศึกษาที่สำเร็จแล้ว	1 = กรณีสำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโท 0 = กรณีสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป
Inc	รายได้บุคคลต่อเดือน	1 = กรณี มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป 0 = กรณี ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท
Plan	มีการวางแผนภาษีหรือไม่	1 = กรณี วางแผนภาษี 0 = กรณี ไม่ได้วางแผนภาษี
News	การทราบข้อมูลเกี่ยวกับการออกมาตรการล่วงหน้าหรือไม่	1 = กรณี ทราบล่วงหน้า 0 = กรณี ไม่ทราบล่วงหน้า
Score	ผลรวมคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการข้อปฏิบัติ	คะแนนเต็ม 10 คะแนน
Value1	ความเพียงพอและเหมาะสมของระยะเวลาการใช้สิทธิ	ระดับความสำคัญ 1-5

ตารางที่ 2 คำอธิบายตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร	ความหมาย	หมายเหตุ
Value2	การกำหนดวงเงินจากภาครัฐเพียงพอต่อการใช้สิทธิลดหย่อน	ระดับความสำคัญ 1-5
Commu1	ภาครัฐมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารของมาตรการอย่างทั่วถึงและชัดเจน	ระดับความสำคัญ 1-5
Commu2	มีแหล่งข้อมูลในการศึกษามาตรการ และมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา	ระดับความสำคัญ 1-5
Conven1	จำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิ มีจำนวนเพียงพอ	ระดับความสำคัญ 1-5
Conven2	ขั้นตอนการยื่นภาษีเพื่อขอรับสิทธิมีความสะดวก	ระดับความสำคัญ 1-5
Service1	ความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่	ระดับความสำคัญ 1-5

Service2	ความรวดเร็วในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่	ระดับความสำคัญ 1-5
ε	ค่าคลาดเคลื่อน (Error Term)	

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตราภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” พิจารณาแบบจำลองโลจิตที่ประมาณค่าได้ร่วมกับค่า Marginal Effect สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุด้วยแบบจำลองโลจิต

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	P-Value	Z-stat	Marginal Effect (dy/dx)
อายุ					
มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	0.522	0.267	0.050**	1.960	0.122
ระดับการศึกษาที่สำเร็จแล้ว					
สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโท	0.086	0.087	0.325	0.990	0.020

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุด้วยแบบจำลองโลจิต (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	P-Value	Z-stat	Marginal Effect (dy/dx)
รายได้บุคคลต่อเดือน					
มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	1.150	0.345	0.001***	3.340	0.270
มีการวางแผนภาษีหรือไม่					
วางแผน	1.424	0.271	0.000***	5.260	0.315
การทราบข้อมูลเกี่ยวกับการออกมาตรการล่วงหน้าหรือไม่					
ทราบล่วงหน้า	1.399	0.303	0.000***	4.620	0.297

คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรการข้อปฏิบัติมีคืบ					
ผลรวมคะแนน	0.382	0.081	0.000***	4.74	0.090
ด้านความคุ้มค่าในการใช้สิทธิ					
ความเพียงพอและเหมาะสมของ ระยะเวลาในการใช้สิทธิ	0.151	0.229	0.510	0.660	0.035
การกำหนดวงเงินเพียงพอ	-0.188	0.231	0.416	-0.810	-0.044
ด้านการสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์					
ภาครัฐมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารของ มาตรการอย่างทั่วถึงและชัดเจน	-0.240	0.240	0.317	-1.000	-0.056
มีแหล่งข้อมูลในการศึกษามาตรการ และมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา	0.180	0.226	0.428	0.790	0.042
ด้านความสะดวกที่ได้รับ					
จำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้ สิทธิมีจำนวนเพียงพอ	-0.360	0.206	0.080*	-1.750	-0.085
ขั้นตอนการยื่นภาษีเพื่อขอรับสิทธิมี ความสะดวก	0.613	0.277	0.027**	2.210	0.144

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุด้วยแบบจำลองโลจิต (ต่อ)

ปัจจัย	ค่า สัมประสิทธิ์	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	P-Value	Z-stat	Marginal Effect (dy/dx)
ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่					
ความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่	-0.511	0.308	0.097*	-1.660	-0.120
ความรวดเร็วในการดำเนินงานของ เจ้าหน้าที่	0.237	0.304	0.436	0.780	0.056
LR chi2(14) = 148.90 Prob > Chi2 = 0.0000 Overall Percentage Correct = 77.55%					

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

***หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 2 เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุด้วยแบบจำลองโลจิต โดยเมื่อพิจารณาค่า LR Chi-Square = 148.90 และ Prob Chi-Square = 0.0000 สามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ระดับนัยสำคัญ 0.05 และระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยเมื่อพิจารณา Overall Percentage Correct เท่ากับ 77.55% ซึ่งอธิบายได้ว่า แบบจำลองโลจิตดังกล่าว สามารถอธิบายการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” ทั้ง 2 กรณีได้คือกรณีตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีและกรณีที่ไม่ตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษี โดยคิดเป็นร้อยละ 77.55 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษี ได้แก่ อายุ (AGE) รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (INC) การวางแผนภาษี (Plan) การทราบข่าวการออกมาตรการภาษिल่วงหน้า (News) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการ (Score) จำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิ มีจำนวนเพียงพอ (Conven1) ขั้นตอนการยื่นภาษีเพื่อขอรับสิทธิมีความสะดวก (Conven2) ความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ (Service1)

อภิปรายผล (Discuss the results)

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” ด้วยแบบจำลองโลจิต (Logit Model) สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า อายุ (AGE) ทำให้การตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากช่วงอายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการผูกพันทางการเงิน สถานะทางภาษี เป้าหมายทางการเงิน และการรับความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สิทธิลดหย่อนภาษี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wattanaprapar (2016) ที่ผลการศึกษาพบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ความคุ้มค่าในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้เฉลี่ยบุคคลต่อเดือน (INC) ทำให้การตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูง หรือมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี มักต้องเสียภาษีสูงกว่าผู้มีรายได้น้อย จึงมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิลดหย่อนภาษีมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nakeepate and Buasri (2020) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้สุทธิต่อปีแตกต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้แตกต่าง

กัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kasetsuwan and Wongrathanandha (2017) ที่แสดงให้เห็นว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (REVENUES) มีความสัมพันธ์กับโอกาสในการซื้อสินค้าและบริการเพื่อลดหย่อนภาษีจริงตรงตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้

2) พฤติกรรมการวางแผนภาษี (Plan) และการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการ (News) ทำให้การตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากการวางแผนภาษีช่วยให้ผู้เสียภาษีเข้าใจสิทธิและเงื่อนไขของค่าลดหย่อนต่างๆ เห็นถึงประโยชน์ของการใช้สิทธิ ส่งผลให้ผู้เสียภาษีที่มีการวางแผนภาษีมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิลดหย่อนมากกว่าผู้ที่ไม่มีการวางแผนภาษี สอดคล้องกับการศึกษาของ Pralomjit (2019) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับการวางแผนภาษีของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกประชาชนในอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีอากรในด้านการเลือกวิธีหักค่าใช้จ่าย และการเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีในปีถัดไปของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกประชาชนในอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ สะท้อนให้เห็นว่าการมีค่าลดหย่อนภาษีที่มากขึ้นจะทำให้เสียภาษีน้อยลง

3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปดมีคีน 2566” (Score) ทำให้การตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในมาตรการลดหย่อนภาษีจะทราบสิทธิประโยชน์ที่ตนมีสิทธิได้รับ เข้าใจเงื่อนไขและวิธีการในการใช้สิทธิ ทำให้สามารถตัดสินใจเลือกใช้สิทธิได้อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณาคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการภาษีของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าคะแนนสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำได้อคือ 10 คะแนน คะแนนต่ำสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำได้อคือ 2 คะแนน คะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำได้มากที่สุดคือ 8 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคือ 6.80 คะแนน สอดคล้องกับการศึกษาของ Kasetsuwan and Wongrathanandha (2017) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสในการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อลดหย่อนภาษีตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปช่วยเหลือชาติ” พบว่าคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อปช่วยเหลือชาติ” มีความสัมพันธ์กับโอกาสในการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อลดหย่อนภาษี เนื่องจากผู้ที่มีความรู้หลักการมาตรการ “ข้อปช่วยเหลือชาติ” ย่อมมีโอกาซในการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อใช้สิทธิลดหย่อนมากกว่าผู้ที่มีความรู้่น้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความรู้ ความเข้าใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้เกิดการซื้อสินค้าหรือบริการ

4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการด้านความสะดวกที่ได้รับ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ให้ความสำคัญกับจำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิ มีความน่าจะเป็นที่จะตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีน้อยลง เนื่องจากจำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิได้ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ผู้ใช้สิทธิมีตัวเลือกในการใช้อย่างน้อย สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นนี้ยังเป็นจุดอ่อนของมาตรการ ที่ภาครัฐควรดำเนินการปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phothonng (2020) ศึกษาการ

เปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ และแนวโน้มพฤติกรรมต่อโครงการคนละครึ่งของประชาชน พบว่าประชาชนให้ความเห็นด้วยน้อยที่สุดกับจำนวนสิทธิที่เปิดให้ลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งมีความเหมาะสม เนื่องจากนโยบายดังกล่าวเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมเพียง 15 ล้านสิทธิ และเปิดให้ลงทะเบียนแบบเต็มจำนวนสิทธิแล้วปิดรับทันที ทำให้ไม่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับจำนวนสิทธิที่เปิดให้เข้าร่วมของนโยบายดังกล่าว

5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการด้านความสะดวกที่ได้รับ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ให้ความสำคัญกับความสะดวกในขั้นตอนการยื่นภาษีเพื่อขอรับสิทธิ มีความน่าจะเป็นที่จะตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐสามารถดำเนินการในประเด็นดังกล่าวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Panchalak (2022) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่าด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ การเข้าถึงเว็บไซต์ในการสมัครขอรับสิทธิ มีความเสถียรและเข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวก รวดเร็วและไม่ยุ่งยาก ส่งผลให้ประชาชนเข้ามารับสิทธิเต็มจำนวนตามที่รัฐบาลกำหนดไว้

6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ มีความน่าจะเป็นที่จะตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีน้อยลง สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นนี้ยังเป็นจุดอ่อนของมาตรการที่ภาครัฐควรดำเนินการปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Panchalak (2022) ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการเข้าถึงและตรวจสอบได้ถึงความโปร่งใสของโครงการคนละครึ่ง ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและมั่นใจที่จะรับบริการจากโครงการนี้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเพื่อลดหย่อนภาษีตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อดีมีคืน 2566” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะด้านต่างๆ ดังนี้

1) ผลการศึกษา พบว่า อายุ และรายได้เฉลี่ยบุคคลต่อเดือน ทำให้การตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อดีมีคืน 2566” แตกต่างกัน ฉะนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมสรรพากร กระทรวงการคลังควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการใช้นโยบาย เช่น ประชากรในช่วงอายุใดที่มีการนำเงินไปใช้จ่ายซื้อสินค้า หรือบริการประเภทใดมาก รวมถึงวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ผู้เสียภาษีต่อหมวดหมู่รายการสินค้าที่มีการใช้จ่าย เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาพัฒนาในการกำหนดนโยบายในครั้งต่อไปให้ตรงประเด็นตรงความคาดหวังของประชาชนมากยิ่งขึ้น

2) ผลการศึกษา พบว่า การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการ ภาษีส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการ เนื่องจากผู้ที่มีการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการล่วงหน้า และมีความรู้ความเข้าใจในมาตรการลดหย่อนภาษีจะทราบสิทธิประโยชน์ที่ตนมีสิทธิได้รับ เข้าใจเงื่อนไขและ วิธีการในการใช้สิทธิ ทำให้สามารถตัดสินใจเลือกใช้สิทธิได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ควรสร้างการรับรู้และสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เสียภาษีอันจะส่งผลให้มีการใช้สิทธิมากขึ้น

3) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านความสะดวกที่ได้รับ หากจำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ มีความน่าจะเป็นที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีน้อยลง สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นนี้ยังเป็นจุดอ่อนของมาตรการ ฉะนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ควรเพิ่มจำนวนร้านค้า เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีทางเลือกในการใช้สิทธิมากยิ่งขึ้น

4) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ในเรื่องความโปร่งใสในขั้นตอนการ ดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ เป็นประเด็นที่ส่งผลให้มีความน่าจะเป็นที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตัดสินใจใช้สิทธิ ตามมาตรการภาษีน้อยลง สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นนี้ยังเป็นจุดอ่อนของมาตรการ ฉะนั้น หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง อาทิ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ควรเสริมรูปแบบการสื่อสาร กระบวนการให้บริการที่ชัดเจน และตรงไปตรงมา แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับความคืบหน้าของงาน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะนำมาสู่ทัศนคติที่ดีของผู้เสียภาษีต่อหน่วยงานต่อไป

องค์ความรู้การวิจัย (Body of knowledge)

จากการอภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจ “ข้อดีมีคืน 2566” ซึ่งจะนำมาสู่ประสิทธิผลของมาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ สามารถสรุป เป็นองค์ความรู้ จากการวิจัย ดังนี้

1) ปัจจัยประชากรศาสตร์ของผู้เสียภาษีมีการตัดสินใจใช้สิทธิของผู้เสียภาษี ได้แก่ อายุ รายได้บุคคลต่อ เดือน การวางแผนภาษี ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่มีอายุมากขึ้น จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลให้มีภาษี ที่ต้องชำระเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้เสียภาษีต้องมีการวางแผนภาษีเพื่อบรรเทาภาระภาษีให้น้อยลง และถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักกฎหมายภาษีอากร ทำให้มีโอกาสในการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตาม มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ “ข้อดีมีคืน” แสดงให้เห็นว่าผู้เสียภาษีที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่าง กันมีพฤติกรรมของประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีต่อมาตรการของภาครัฐ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการ ดำเนินการของทางภาครัฐ ในการกำหนดนโยบายและออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่อไป

2) ด้านพฤติกรรมการวางแผนภาษี การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการล่วงหน้า และด้านความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับมาตรการภาษี แสดงให้เห็นว่าหากประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

มาตรการภาษี มีพฤติกรรมในการวางแผนภาษีล่วงหน้า และได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการล่วงหน้า ก็จะส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการ ภาครัฐจึงควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารของมาตรการ เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีรับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ และข้อกำหนดอย่างกว้างขวางและครบถ้วน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้สิทธิมากยิ่งขึ้น

3) ด้านความสะดวกที่ได้รับ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความเพียงพอของจำนวน/ประเภทร้านค้าที่สามารถใช้สิทธิ และความสะดวกในขั้นตอนการยื่นภาษีเพื่อขอรับสิทธิ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่สรรพากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าว สร้างการรับรู้และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจและรับทราบถึงประโยชน์ของมาตรการ ปรับปรุงเงื่อนไขและรูปแบบการบริการ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปมาตรการ “ช้อปดีมีคืน” เป็นมาตรการที่กระตุ้นการใช้จ่ายทางเศรษฐกิจที่ได้ผลเป็นรูปธรรมในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากมีกำหนดระยะเวลาในการใช้มาตรการ คือ 1 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 และมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิตามมาตรการประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น รายได้ ความรู้ความเข้าใจ การทราบข่าว ซึ่งยังมีช่องโหว่และปัญหาที่ควรแก้ไข รัฐบาลจึงควรมีโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านอื่นๆด้วย และควรขยายเวลาของมาตรการให้ยาวนานยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีการซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น มีความสนใจใช้สิทธิตามมาตรการมากขึ้น

Reference

- Asia Plus Securities. (2022). *Market Talk November 2022*. Retrieved from <https://www.asiaplus.co.th/>.
- Bank of Thailand. (2020). *Thailand's Economic Condition in 2020*. Retrieved from <https://www.bot.or.th/>.
- Cochran, W.G. (1977). *Wiley: Sampling Techniques*. (3rd Ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. NY: Harper & Row Publishers.
- Fiscal Policy Office. (2023). *Evaluation of the Ministry of Finance's measures, a case study of the "shop Dee Mee Kaen" measure*. Bangkok: n.p.
- Kiatnakin Phatra Financial Group. (2020). *How work is new thai economic stimulus*. Retrieved from <https://advicecenter.kkpfg.com/th/kkp-research/>.
- Kasetsuwan, W., & Wongrathanandha, C. (2017). Factors Affecting the Possibility to Buy Products or Services for Tax Deduction under the Economic Stimulus Measure Shop

- Chuai Chat. In *Proceedings of 55th Kasetsart University Annual Conference: Economics*. (pp. 287-295). The Thailand Research Fund: Bangkok (Thailand).
- Ketwong, A. (1991). *Principles and Concepts of Planning* (5th Ed.). Bangkok: Thammasat Printing House.
- Longmard, A., Janmontri, S., Li-ngala, N., & Lateh, A. (2021). The Factors Affecting to Success the Kon La Krenng Project Policy of Thai Citixens in South. In *NPRU National Academic Conference of 13th*. (pp. 1,822-1,830). Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Lertsupakul, W. (2020). *Reason to use payable deduction*. Master's thesis. N.P.: Thammasat University. [In Thai]
- Nakeepate , N., & Buasri , C. (2020). A Study of Knowledge, Understanding and Attitude towards Personal Income Tax of Taxpayers in Hat Yai Sub-District, Hat Yai District, Songkhla. *Economics and Business Administration Journal Thaksin University*, 12(2), 97-111. [In Thai]
- Phothong, A. (2020). *Media Exposure, Knowledge, Attitudes, and Behavioral Tendencies Towards The 50:50 Co-payment Scheme In Thailand*. Master's thesis. Bangkok: Thammasat University. [In Thai]
- Pralomjit, O. (2019). *The Relationship between Personal Income Tax Knowledge and Tax Planning of Thong Fah Pracharat Shop Entrepreneur in Nong Bua District Nakhon Sawan Province*. Master's thesis. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Pongpitak, S. (2018). How to plan taxes? Make your business sustainable. Retrieved from <https://sme.krungthai.com/sme/>.
- Punchalak, J. (2022). The Effectiveness of the Government's 50:50 Co-payment Scheme in Muang District Lopburi. *Faculty of Humanities and Social Sciences Thepsatri Rajabhat University Journal*, 13(3), 125-140. [In Thai]
- Thongma, B. (2020). Factors Influencing Working Age Persons of Buying Decision on Product for Tax Income Deduction in Bangkok Metropolitan Area. Master's thesis. Bangkok:

Srinakharinwirot University. [In Thai]

The Stock Exchange of Thailand. (2022). Things you need to know about taxes .

Retrieved from <https://www.set.or.th/>.

Wattanaprapar, N. (2016). *Factors affecting financial planning for deduction of personal income tax of consumers using service at Kasikorn Bank, Leam Chabung branch.*

Master's thesis. Chonburi: Burapha University. [In Thai]

World Bank. (2020). *Thailand Economic Monitor June 2020: Thailand in the Time of COVID-19.*

Retrieved from <https://www.worldbank.org/th/>.